

France Prešeren: ZBRANO DELO I, II. Uredil in opombe napisal Janko Kos. DZS, Ljubljana 1996 (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev). Čeprav je bila Prešernova literarna zapuščina že manj kot dvajset let po pesnikovi smrti deležna poskusov sistematičnega urejanja, to z današnjega vidika ni dalo posebno sprejemljivih rezultatov. Nasprotno skuša uredniški koncept Janka Kosa pri razvrščanju besedil čim bolj upoštevati Prešernove lastne, iz kompozicije in izbora pesmi v *Poezijah* (1848) razvidne urejevalne kriterije, vsebinske in formalne členitve gradiva. Kos zato v prvi knjigi Zbranih del ohranja strukturo *Poezij* nespremenjeno glede na izvirnik, druga knjiga pa v posameznih razdelkih prinaša preostale (nezbrane) lirske pesmi, nezbrane balade in romance, napise, nemške pesmi, prepesnitve ljudske poezije ter pisma. Besedila, ki jih Kos kvalificira kot polliterarna, zaradi estetskega kriterija omenja v opombah kot del ilustrativne dokumentacije. Pričujoča izdaja je vredna vsega spoštovanja: ne le zaradi sistematičnega pregleda Prešernovega opusa, ampak tudi zaradi ekspliciranih uveljavljenih redakcijskih načel (upoštevanje avtorjeve intence, estetski kriterij) in kritike starejših uredniških konceptov. (Vanessa Matajč)

Franč Puncer: OPNA, Založba Obzorja, Maribor 1995. Četrta knjiga Franca Puncerja, enega izmed naših najuspešnejših pisateljev znanstvene fantastike, je gotovo svojevrstna meditacija tako za vsakega oboževalca te literarne zvrsti kot tudi za tistega, ki požira bolj klasične literarne mojstrovine. Ukvarjanje z vprašanjem o posmrtnem življenju – seveda s tehničnimi prijemi ZF – je moč čutiti kot neke vrste notranji dialog pred dvema letoma umrlega pisatelja, kot prepričevanje, odganjanje podzavestne zle slutnje pred smrtjo in strahom, kaj ji sledi, ali pa spoznavanje neznanega. V vsej knjigi prevladuje podtalna kritika našega antropocentrizma, človekovega prenapihnjenegega. Puncer prikazuje to v želji oseb po obvladovanju vsakega položaja, pa če je tako tuj in neznan kot ta v romanu, kjer gre za pristanek na drugem planetu in srečanje z njegovimi prebivalci – Alaanci. Ta tuja bitja skozi časovno-prostorsko opno z Zemlje posrkajo ljudi, ki so tik pred svojo smrtjo, tako rekoč ukradejo jih njihovi lastni usodi. Ko taki skupinici po začetni zmedi uspe razrešiti uganko, se jih večina vrne nazaj in nadaljuje nedokončano življenje, eden pa ostane s tujimi bitji in jim ponudi pomoč v boju proti njihovim sovražnikom. Ta pomeni drugi pol v človeku, altruističnega, prve pa lahko, reinkarnirane v isti položaj, razumemo kot prevladujočo težnjo v človeku – individuacijo, samoures-

ničenje. Z močno humanim koncem in ponekod mističnimi pou-darki deluje ta roman izjemno sugestivno ter spodbuja k ponotranjenemu zrenju in štetju svojih vdihov in izdihov. Za tem pa si gotovo v današnjem kaotičnem in predapokaliptičnem času večina ne prizadeva. (Nataša Petrešin)

Bernardin de Saint-Pierre: PAVEL IN VIRGINIJA. Prevedel Marjan Poljanec. Mihelač, Ljubljana 1995 (Zbirka Svetovni klasiki; 38). Bernardina de Saint-Pierra literarni zgodovinarji največkrat omenjajo kot Rousseaujevega učenca in zaveznika, manj pogosto pa tudi kot pisatelja. V njegovi najboljši povesti *Pavel in Virginija* je pravzaprav še najbolj jasen izbrani motiv. Gre za (zvečine) bukolčno, delno sentimentalno povest o dečku in deklici, ki se – ob tem, da že od rojstva živita skupaj – zaljubita, zorita, se ločita, vendar v nasprotju z bolj znanima Dafnisom in Hloa ne prideta skupaj, temveč umreta. Virginija zaradi (nekolikanj prevelike) kreposti, Pavel zaradi hrepenenja po mrtvi Virginiji. Pri tem se, vsaj z vidika današnje perspektive, avtor vzdrži vsakršnih pravih erotičnih implikacij, to je v današnji nič kaj puritanski družbi prej pomanjkljivost. Povest boste, če jo boste že morali brati, najverjetneje prebrali tako, kot se povesti pač bere: izpustili boste vse (pre)dolge hvalospeve Bogu, kreposti, poštenju, vsemogočni naravi in kritike pokvarjene družbe. Žal je bil avtor kljub vsem podobnostim z Rousseaujem malce skeptičen do na novo nastajajočih predromantičnih teženj, pa je zato svojo povest začinil z nekaj trezne razsvetljenske pameti in hladnopoučnega razpravljanja o, načeloma, zelo čustvenih stvareh. Če boste ob branju melanholično razpoloženi, se vam ob nezgodah obeh junakov utegne milo storiti, če pa ne, se boste povsem logično vprašali, zakaj je bilo treba – ob precejšnjem številu tehtnejših neprevedenih literarnih umotvorov – v zbirko svetovnih klasikov uvrstiti prav Saint-Pierra. (Marcello Potocco)